SAŽETI PRIKAZ
OSNOVA ISLAMA

Mirela Turulja Jašarević

1442. / 2020.

Naslov: Sažeti prikaz osnova islama

Autor: Mirela Turulja Jašarević

Lektura i korektura: Dženedina Mušanović

Recenzija: prof. Ammara Šabić

Izdavač: Autor

DTP i naslovna strana: Harun Delić

Štampa: Copy Art, Sarajevo

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28

TURULJA Jašarević, Mirela

Sažeti prikaz osnova islama / Mirela Turulja Jašarević. - Goražde : autor, 2020. - 34 str. ; 18 cm

Bibliografija: str. 31-32.

ISBN 978-9926-484-23-1

COBISS.BH-ID 41798150

Mirela Turulja Jašarević

SAŽETI PRIKAZ
OSNOVA ISLAMA

Goražde,

1442. h.god. / 2020. god.

SADRŽAJ

Sadržaj:	5
Riječ autora	6
O djelu „Sažeti prikaz osnova islama“	7
Uvodna riječ	8
Poziv islama	9
Poruka islama	12
Stepeni islama	14
Islamski šarti-ruknovi	16
Imanski šarti-ruknovi	20
Izvori islama	24
Islamske nauke	27
Završna riječ	29
Literatura	31

RIJEČ AUTORA

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Pred vama se nalazi djelo "Sažeti prikaz osnova islama." Cilj ovog djela je, dakle, da čitatelje upozna kroz sažeti prikaz o osnovnim učenjima islama. Dvije ključne riječi u samom nazivu djela su "sažeti" i "osnova". One nam ukazuju na jednostavnost djela, a nikako na površnost. S obzirom da uvijek neko traga za istinom, nadamo se da će odgovore naći upravo ovdje i da će to biti uzrok njegove upute na Pravi Put.

Autor

O DJELU „SAŽETI PRIKAZ OSNOVA ISLAMA“

Sam naziv djela čitatelje poziva da pogledom na sadržaj obuhvate osnove na koje, na samom početku svog istraživanja i učenja islama, trebaju obratiti pažnju. Mamac je ovo za sve one koji žele zaploviti morem islamskog znanja na koje upućuje svako poglavlje i svaki podnaslov. Nikako nije cilj ovim staviti katanac na mubarek vrata spoznaje! Ne, nego upravo suprotno! Autorica nam daje smjernice pomoću kojih ćemo se voditi, ili druge usmjeravati kroz ovo putovanje koje tek započinje. Moleći Uzvišenog Allaha za hajr i bereket, toplo preporučujem da „ruku pod ruku“ sa knjižicom koja je pred vama krenemo plemenitim putevima islamskih nauka.

Ammara Šabić, prof.

UVODNA RIJEČ

Naša vjera je islam. Riječ *islam* izvedena je iz glagola *eslеme* što znači dobrovoljna predanost Allahu. Pripadnici islama su muslimani. Riječ *musliman* dolazi od glagola *eslemu-juslimu* što znači potčiniti se i pokoriti se ili nečemu se potpuno predati ili posvetiti, tj. predati se islamu. Muslimani su uvjereni da je prvi čovjek na zemlji po vjerovanju bio musliman, a to je Adem, alejhi selam. Ipak, konačna verzija vjere islam došla je nakon poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Islam je pravi put i jedina ispravna vjera kod Allaha, dželle šanuhu."Oni koji islam prihvate pravi put su izabrali" (Al-Džin, 14). "Allahu je prava vjera jedino – islam" (Ali-Imran, 19).

Allah je zadovoljan sa vjerom islam. "I zadovoljan sam da vam islam bude vjera" (Al-Ma'ida, 3).

Islam trebamo iskreno primiti i nikome ne prigovarati. "Oni ti prebacuju što su primili islam, reci: 'Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite'" (Al-Hudžurat, 17).

Čovjek koji spozna istinu nije mu dozvoljeno slijediti neku drugu vjeru mimo islama. "A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onome svijetu nastradati" (Ali-Imran, 85).

Prisiljavati bilo koga da primi islam je zabranjeno. "U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti - pravi put se jasno razlikuje od zablude" (Al-Baqara, 256).

POZIV ISLAMA

Cilj islama je odgoj čovjeka tako da živi u skladu sa tevhidom (monoteizmom, vjerom u jednog Boga) i da ostavi poroke kao što su krađa, razvrat, kocka, droga, alkohol i slično. Islam reguliše porodicu i svaki detalj u čovjekovom života, a to se sve smatra ibadetom, tj. obožavanjem Allaha, dželle šanuhu, dok se pridržavamo propisa vjere.

Svi Allahovi Poslanici, mir na njih, pozivali su u tevhid. Obraćajući se svom Poslaniku Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: "Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: ‹Nema boga osim Mene, zato se Meni klanjajte!'" (Al-Anbiya, 25). Ovaj ajet nam je ujedno i potvrda da je misija svih Allahovih Poslanika, selam na njih, bio poziv u monoteizam, odnosno u tevhid.

Prenosi se od Halida b. Seada b. el-Asa, kada se susreo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa upitao: "'U šta ti pozivaš?' Kaže: 'Pozivam te jedinom Allahu koji nema sudruga i da vjeruješ da je Muhammed Njegov rob i poslanik, zatim da se odrekneš obožavanja kamenja koje ne čuje, niti vidi, niti šteti, niti koristi i koje ne može praviti razliku između onih koji ga obožavaju i onih koji ga ne obožavaju.' Halid reče: 'Onda ja svjedočim da nema drugog božanstva koje uistinu zaslužuje ibadet mimo Allaha i da si ti Allahov poslanik.'" *El - Bidaje ven - nihaje, 3/32* (Džibrin, 2008: 17.)

Mi smo stvoreni da ispoljavamo tevhid da činimo ibadet Allahu, dželle šanuhu. Zbog tevhida su stvorena nebesa i Zemlja, ljudi i džini, spuštene su Allahove knjige, slati Allahovi poslanici, stvoreni Džennet i Džehennem. Allah, dželle šanuhu, nam kaže u Kur'anu: "Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju" (Az-Zariyat, 56).

Na svoj način Sunce, Mjesec, zvijezde, planine, drveće, životinje, ljudi i ostalo u kosmosu, zajedno sa čovjekom, ispoljavaju tevhid, tj. čine ibadet Allahu, dželle šanuhu.

Kako stoji u Kur'anu: "Zar ne znaš da se i oni na nebesima i oni na Zemlji Allahu klanjaju, a i Sunce, i Mjesec, i zvijezde, i planine, i drveće, i životinje, i mnogi ljudi, a i mnogi kaznu zaslužuju" (El-Hadž, 18).

Suprotno tevhidu je širk (politeizam, mnogoboštva). Širk je najveće nasilje i grijeh i to je jedini grijeh koji Allah, dželle šanuhu, neće oprostiti, a ono što je manje od širka oprostiti će kome hoće. "Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga kome On hoće. A onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki." (An-Nisa, 48).

Govoriti i pisati o tevhidu i širku je osjetljiva tema. Ovaj govor je općenitog karaktera i stoga nismo tu da ikoga pojedinačno proglašavamo vjernikom ili nevjernikom. Svaki čovjek neka pogleda u svoja prsa i neka sam sebi odgovori kakva su njegova uvjerenja.

Mi smo ovdje na ovome svijetu, na iskušenju, na životnom ispitu da se vidi ko će se bolje ponašati, a konačne rezultate naših života znat ćemo nakon smrti i na Sudnjem danu. "Onaj koji je dao smrt i život da bi iskušao koji od vas će bolje postupati" (Al-Mulk, 2).

Kako smo proveli naš život? Da li smo samo Allaha, dželle šanuhu, obožavali, tj. tevhid Mu ispoljavali i pripremali se za budući svijet i bili vjernici ili smo činili širk i nismo se pripremali za budući svijet i bili smo nevjernici? Možda smo bili licemjeri i mislili prepisati, kao u školi, vjerovanje od vjernika bez iskrenog obožavanja Allaha, dželle šanuhu, i pripremanja za budući svijet. Preispitajmo sami sebe kakvi smo i ukoliko smo bili licimjeri znajmo da Allaha, dželle šanuhu, ne možemo prevariti i samo sebe varamo jer Allah, dželle šanuhu, najpravednije ocjenjuje i poznaje naša srca i naša djela. "Licemjeri misle da će Allaha prevariti, i On će ih za varanje njihovo kazniti" (An-Nisa, 142). "Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!'- a oni nisu vjernici. Oni nastoje prevariti Allaha i one koji vjeruju, a oni i ne znajući, samo sebe varaju."(Al-Baqara, 8-9).

Na kraju se svi Allahu, dželle šanuhu, vraćamo da bi bili nagrađen ili kažnjeni za ono što smo činili. "Njemu ćete se svi vratiti - Allahovo je istinito obećanje - On doista iz ničega stvara, On će poslije to ponoviti, da bi pravedno nagradio one koji budu vjerovali i dobra djela činili. A one koji ne budu vjerovali čeka piće od ključale vode i patnja nesnosna, zato što su nevjernici bili." (Yunus, 4).

PORUKA ISLAMA

Često čujemo u narodu da je islam vjera savršenstva ali da muslimani nisu savršeni. Razlog takvog stanja jeste što su ljudi grešna bića, impulsivna, emotivna, daleko od savršenstva. Ako musliman kao pojedinac čini greške, to nećemo pripisati islamu, već je to djelo čovjeka. Što više budemo slijedili islamske propise bit ćemo sretniji i zadovoljniji i bliži savršenstvu, a što smo udaljeniji od islama onda smo i nesretniji i nezadovljniji i skloniji greškama. Islamski propisi su uvijek isti jer se vjera ne mijenja, sviđalo se to kome ili ne, a onaj ko želi mijenjati vjeru i uvoditi novotarije to se odbacuje i ne slijedi se.

Mediji nam uporno nameću da je islam vjera terorizam, što je apsolutno netačno. Mnoge osobe ne pozanju islam, a ono što ne poznaješ i krivo predstaviš, to i mrziš i toga se plašiš. Ako musliman kao pripadnik islama učini bilo kakvu grešku za to medij krive islam, a kad je obrnuti redoslijed i kad nemusliman, odnosno pripadnik neke druge religije učini bilo kakvu grešku, onda se krivica ne pripisuje toj religiji, već kažu da počinilac ima neki psihički poremećaj. Ovo pišemo da se spozna istina, a pravdu ne tražimo jer teško je možemo zadovoljiti na ovome svijetu pa je ostavljamo za budući svijet.

"Islam vjera nam se sviđa, ali imamo prepreke da je živimo praktično. I kako ćemo sada živjeti islam i prihvatiti taj način života? Kako da se promijenimo i šta nam je činiti? Šta će nam reći društvo u kojem živim, šta će nam reći bliža porodica, moji roditelji, braća i sestre, rođaci? Šta će mi reći komšije? Šta

da radim sada? Jesam li ja prestar za toga ili sam premlad?" To su samo neka od pitanja koja sebi postavljaju mnogi ljudi.

Molim vas, poslušajte savjet. Budite odlučni. Potrudite se. Znajte da niko ne može živjeti vaš život i ustrajte ka cilju i ne obazirite se na društvo u kojem živite i šta će vam ko reći, a prema svima se odnosite blago i lijepim ponašanjem. Znajte da svaki put koji izaberete ima prepreke, pa zašto onda se ne strpiti na pravom putu?! Pustite neka djela za vas govore. Niste dužni nikome objašnjavati što birate islam kao svoj način života. Kada se vremenom promijenite i kada se na vama primijeti sigunost u odluku, društvo će vas prihvatiti takve.

Konačna poruka islama jeste da je islam vjera mira koja ne podržava nasilje i terorizam i nema razloga da se bojimo živjeti islam. To što su ljudi nesavršeni i grešni ne treba da nas brine. Jednostavno, to treba prihvatiti kao dio ljudske prirode i realnosti jer samo je naš Stvoritelj savršen.

STEPENI ISLAMA

Postoje tri stepena vjere: islam, iman, ihsan.

Islam se ispoljava javno praktičnim djelima, te podrazumijeva praktikovanje islamskih šarta (ruknova). Islamskih šarta je pet i to:

1. kelime i šehadet,
2. namaz,
3. zekat,
4. post mjeseca ramazana i
5. hadždž.

Iman je srčano vjerovanje, a podrazumijeva šest imanskih šarta.

1. vjerovanje u Allaha,
2. vjerovanje u meleke,
3. vjerovanje u knjige – objave,
4. vjerovanje u poslanike,
5. vjerovanje u Sudnji dan,
6. vjerovanje da sve što se događa i biva Allahovom voljom i određenjem bilo dobro ili loše po nas.

Ihsan je najveći stepen vjerovanja (imana). Ihsan je robovanje Allahu kao da Ga vidimo jer ako mi Allah ne vidimo On nas vidi.

Islam održava iman. Ranije smo rekli da je riječ *islam* izvedena je iz glagola *esleme* što znači dobrovoljna predanost Allahu, dok riječ *musliman* dolazi od glagola *eslemu-juslimu* što znači potčiniti se i pokoriti se, dok je *iman* srčano vjerovanje. Dobrovoljno predavanje Allahu (islam), putem pokornosti i potčinjenosti (musliman), održava srčano vjerovanje (iman). Ako nam manjka islama, tj. ako ne praktikujemo islamske šarte onda nam manjka i imana, tj. vjerovanja. Da bi neko bio musliman dužan je da izvršava islamske šarte kako bi imao srčano uvjerenje u imanske šarte.

Do opadanja vjerovanja kod muslimana dolazi zbog neizvršavanja islamskih propisa, a razlog tome je površno znanje o islamskim i imanskim šartima i nepotpuno izvršavanje istih. Svaki musliman, čak i musliman koji čini sedždu Allahu, dželle šanuhu, trebao bi obnavljati znanje o islamski i imanskim šartima kako bi duhovno napredaovao.

ISLAMSKI ŠARTI-RUKNOVI

Ranije smo pobrojali islamske šarte, a u nastavku ćemo ih objasniti.

1. Kelime i šehadet

Da bi neko bio smatran muslimanom, tj. da bi primio islam, mora da izgovori dva šehadeta, odnosno dva svjedočenja. Prvi dio šehadeta je priznanje Allahove jednoće, a drugio dio je šehadeta ili svjedočenje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov poslanik. Izgovaranjem riječi šehadeta ulazimo u islam, naravno uz srčanu potvrdu i iskreno ubjeđenje.

Kelime i šehadet glasi:

EŠHEDU EN LA ILAHE ILLALLAH VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU (Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i Svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Poslanik).

La ilahe illallah znači da nema istinskog boga osim Allaha. Ove riječi negiraju svako božanstvo mimo Allaha, a potvrđuje božanstvo samo Allahu. U Kur'anu Allah, dželle šanuhu, za sebe svjedoči da je Jedan a i meleki svjedoče kao i učeni. "Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega - a i meleki i učeni " (Ali-Imran,18).

Muhammeden resulullah potvrđuju da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov poslanik. Dužni smo pokoravati se njegovim naredbama i kloniti se njegovih zabrana

i da robujemo Allahu onako kako nam je on objasnio. "Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna" (Al-Ahzab 40).

2. Namaz

Namaz je nosivi zid građevine islama, a mi znamo da se svaka građevina urušava ako nema nosivi zid. Namaz je posebna veza između roba i Gospodara, tj. čovjeka i Allaha. Namaz počinje tekbirom a završava se selamom. Riječ *namaz* je turskog-perzijskog porijekla, a *salat* je arapskog. U bosanskom jeziku ustaljen je termin *namaz* i označava islamsku molitvu. Muslimani su dužni klanjati pet dnevnih namaza i to sabah-namaz, podne-namaz , ikindija-namaz, akšam-namaz i jacija-namaz.

Svaki namaz se obavlja, odnosno klanja u određeno vrijeme. Čovjek se u namazu psihički (duhovno) odmara dok obožava svoga Gospodara. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je Bilalu: "Prouči ikamet, odmori nas namazom" (Ebu Davud, 4985).

Također, namaz nas odvraća od loših djela. Ostaviti namaz u potpunosti i ne klanjati ga nikako je težak grijeh jer se time prekida veza između čovjeka i Allaha.

"Nije vjerovao nije molitvu obavljao, nego je poricao i leđa okretao, a onda svojima bahato odlazio. Teško tebi! Teško tebi! I još jednom: Teško tebi! Teško tebi!" (El-Qijama, 31-35). Prenosi se od Džabira, radijallahu anuhu da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:"Zaista je između čovjeka i širka (mnogoboštva) i nevjerstva ostavljanje namaza" (Muslim, 82).

Prenosi se od Enesa ibn Malika, radijallahu anuhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Budite ispravni u vršenju (činjenju) sedžde neka niko od vas ne stere (po tlu) svoje podlaktice kao što rade psi." (Buhari, 822). O tome da žena, kao ni muškarac, ne treba spuštati podlaktice na tlo pisao je detaljnije islamski autoritet magistar Elvedin Pezić (2018) u knjizi *Namaz radost oka moga.*

Kako da naučim obavljati namaz? Odgovor na pitanje kako da naučim obavljati namaz potražite putem islamskih priručnika – ilmihala koji govore o tim pitanjima.

"O vjernici, molitvu obavljajte i Gospodaru svome se klanjajte, i dobra djela činite da biste postigli ono što želite" (El-Hadž, 77).

3. Zekat

Zekat je materijalna obaveza muslimana koji posjeduju nisab na imetak koji ispunjava određene uslove. Nisab je najmanja količina imetka na koju je potrebno dati zekat.

"Molitvu obavljajte i zekat dajite i zajedno sa onima koji molitvu obavljaju i vi obavljajte!" (Al-Baqara, 43).

4. Post mjeseca ramazana

Ramazan je deveti mjesec po hidžretskom islamskom kalendaru. Hidžretski kalendar je lunarni kalendar. Objava Kur'ana je počela u mjesecu ramazanu. Tokom mjeseca ramazan lijepo je posvetiti se učenju i čitanju Kur'ana.

Post je suzdržavanje od svakog jela, pića i tjelesnih užitaka, i to od zore pa do zalaska sunca. Cilj posta kao Allahovog propisa nije samo ustezanje od jela, pića i tjelesnih užitaka, nego i podsjećanje na Allahove blagodati koje često uzimamo zdravo za gotovo, pa smo nemarni i zaboravljamo na Njegovu milost koju nam ukazuje svakodnevno.

U zadnjih deset dana mjeseca ramazana nalazi se noć lejletul-kadr i to je noć bolja od hiljadu mjeseci. Lejletul-kadr je neparna noć i može biti 21, 23, 25, 27, 29. Zastupljeno je i poznato mišljenje da je to najvjerovatnije 27. noć. Lijepo je provesti mjesec ramazan klanjajući dobrovoljni teravih-namaz (teraviju).

Post mjececa ramazana je obavezan za svakog razumnog punoljetnog muškarca i ženu, osim za onog koji je spriječen bolešću i za ženu u hajzu (menstruacija) ili nifasu (dani čišćenja nakon poroda). Propuštene dane treba obavezno napostiti.

"U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti – Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate – da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete" (Al-Baqara, 185).

5. Hadždž

Hadždž je posljedni islamski šart i podrazumijeva posjetu Ka'bi radi određenih obreda u danima hadždža. Obredi hadždža se obavljaju između 8. i 13. dana mjeseca zul-hidždže. To je posljednji mjesec lunarne godine u islamskom kalendaru. Ko ima mogućnost dužan je obaviti hadždž.

"Prvi hram sagrađen za ljude jeste onaj u Mekki, blagoslovljen je on i putokaz svjetovima. U njemu su znamenja očevidna – mjesto na kojem je stajao Ibrahim. I onaj ko uđe u nj treba biti siguran. Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje – pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome." (Ali-Imran,96-97).

IMANSKI ŠARTI-RUKNOVI

Kako je navedeno ranije, imanskih šarta je šest, a u nastavku ćemo ih pobliže objasniti.

1. Vjerovanje u Allaha

Vjerovanje u Allah, dželle šanuhu, sadrži četiri rukna, odnosno temelja.

Čvrsto uvjerenje da Allah postoji

Da Allah, dželle šanuhu, postoji čovjek zna u svojoj urođenoj prirodi (fitra), a isto tako može da spozna putem razuma i posjeduje svijest o tome da postoji viša sila odnosno Bog.

Vjerovanje da je samo Allah Stvoritelj i Gospodar svega (tewhidur - rububijjeh).

Vjerovanje u Allahovu Jednoću podrazumijeva vjerovanje da je samo Allah istinski Gospodar koji nema sudruga ni pomagača, da je Allah Taj koji svime upravlja.

Vjerovanje da se samo Njemu može ibadet činiti (tewhidul - uluhijjeh).

Vjerovanje u Allahovu Jednoću podrazumijeva vjerovanje da je Allah istinski Bog Koji nema sudruga i da je Jedini Koji zaslužuje da se obožava, odnosno da Mu se ibadet čini.

Vjerovanje da samo Njemu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tewhidul - esmai ves sifat).

Vjerovanje u Allahovu Jednoću imena i svojstva podrazumijeva vjerovanje da Allah ima najljepša imena i svojstva kakva dolikuju samo Njemu.

"Nije čestitost u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu; čestiti su oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet, i u meleke, i u knjige, i u vjerovjesnike " (Al-Baqara, 177).

2. Vjerovanje u meleke

Meleki su dio gajba, tj. nevidljivog svijeta. To su Allahu pokorna stvorenja bez božanskih osobina. Meleki su stvoreni od svjetlosti i Allah je njima podrio snagu kako bi mogli izvršavati naredbe i pokoravati se Njegovoj volji. Meleki imaju krila kao što se spominje u Kur'anu, u prvom ajetu sure Fatir. Meleka ima mnogo i njihov broj samo Uzvišeni Allah zna. Melek Džibril je zadužen za Allahove objave. Mikail je zadužen za spuštanje kiše i biljni svijet. Israfil je zadužen da puhne u rog prilikom stupanja Sudnjeg dana i prilikom oživljenja. Melek smrti je zadužen da uzima duše prilikom smrti i tako dalje. Dakle, svaki melek ima svoju funkciju, a spomenuti su samo neki.

3. Vjerovanje u Knjige

Vjerovanje u Allahove knjige i objave jeste ubjeđenje da je Allah Uzvišeni spuštao knjige svojim poslanicima kao milost i uputstvo. Kur'an je objavljen poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Tevrat je objavljen Musau, alejhi selam, Indžil Isau alejhi selam, Zebur Davudu alejhi selam. Suhufi (listovi) su dati Musau i Ibrahimu, alejhi selam, te druge knjige koje nam nisu poznate. Sve Allahove knjige su izgubljene i krivotvorene osim Kur'ana.

4. Vjerovanje u poslanike

Resul ili Poslanik je osoba koja je poslana da dostavi nešto. Allahovi poslanici su ljudi kojima je Allah, dželle šanuhu, poslao šerijat (vjerozakon) da dostave ljudima. Poslanici nemaju osobine božanstva ili gospodarstva. Najodbraniji Allahovi poslanici (ulul-ʿazm) su: Muhammed, Ibrahim, Musa, Isa, Nuh, neka je na sve njih Allahov mir i spas.

5. Vjerovanje u sudnji dan

Sudnji dan je dan kada će ljudi biti proživljeni i polagati svoj račun i bit će nagrađeni ili kažnjeni. Vjerovanje u sudnji dan obuhvata troje.

Vjerovanje u proživljenje,(1) vjerovanje u polaganje računa i, shodno tome, nagradu ili kaznu, (2) te vjerovanje u boravište koje je vječno, džennet ili džehennem.(3).

Džennet (raj) je kuća uživanja za bogobojazne, dok je Džehennem (pakao) kuća kazne za one koji ne vjeruju. U vjerovanje u sudnji dan ulazi i život nakon smrti: kabursko iskušenje, a nakon toga uživanje ili patnja u kaburu shodno tome kako je ko zaslužio.

Dužni smo spoznati tri pitanja: ko je naš Gospodar, koja je naša vjera i ko je naš poslanik. O tome se kazuje u hadisu koji prenosi Beraʾe b. Azib od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: kada čovjek umre u kaburu će mu biti postavljena tri pitanja od strane meleka koje je Allah, dželle šanuhu, zadužio za tu svrhu. Ko ti je Gospodar? Koja ti je vjera? Ko ti je Poslanik ili koji vam je čovjek Poslan? Odgovore na ova pitanja znat će samo vjernici koji žive i nose iman u srcu, dok nevjernici i licemjeri neće znati odgovore jer ne žive po pravilima islama i zbog nevjerstva u njihovim srcima.

6. Vjerovanje da sve što se događa i biva Allahovom voljom i određenjem, bilo dobro ili loše po nas

Kadr je Allahova odreba da se sve događa i zbiva Allahovom voljom i određenjem. Vjerovanje u kadr (odredbu) obuhvata vjerovanje da Allah, dželle šanuhu, zna za sve oduvijek i zauvijek i da je sve zapisano u ploči pomno čuvanoj (levhi-mahfuzu).

"A vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće! " (Et-Takwir, 29).

IZVORI ISLAMA

Izvori islama su Kur'an (Allahov govor) i hadis (riječi i djela Poslanika, salallahu alejhi ve sellem, prenesene od ashaba). Islamski učenjaci pojašnjavaju i navedene izvore, te prenose stečeno znanje na mlađe generacije.

Kur'an je Allahov govor, objavljen preko Poslanika Muhammeda i njegovo učenje predstavlja ibadet. Kur'an je objavljen kao Uputa.

Hadis ili sunnet je kod većine islamskih učenjaka sinonim. Međutim, pojedini prave razliku, pa tako kažu da hadis podrazumijeva riječi (govor) Allahovog Poslanika, dok sunnet podrazumijeva praksu (djela) Allahovog Poslanika. Ukoliko kažemo da slijedimo hadis, odnosno sunnet onda to znači da slijedimo riječi i djela Allahovog Poslanika.

"O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše" (An-Nisa, 59).

Predstavnicima vašim – to su svi nadređeni na ispravnim funkcijama, a ovome slučaju islamski učenjaci. Ukoliko se ne slažemo po nekom pitanju obraćamo se Allahu i Poslaniku, tj. kur'anu i hadisu (sunnetu) kako stoji u ajetu koji smo naveli.

Onaj ko je pokoran Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, taj je pokoran i Allahu, dželle šanuhu. "Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu; a onaj ko glavu okreće – pa, Mi te nismo poslali da im čuvar budeš" (An-Nisa, 80).

Svaki musliman trebao bi naučiti sufaru kako bi mogao učiti Kur'an. Također, nakon toga i izučavati i pamtiti Kur'an (učiti hifz), naravno svako prema svojim mogućnostima. Prenosi se od Ebu Umama, radijallahu anuhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Učite Kur'an jer će on doći na Sudnji dan kao zagovornik za one koji su ga učili" (Muslim, 804). Trebali bismo čitati i tefsir (tumačenje) Kur'ana. Iako je važno čitati prijevod kako bismo što jasnije i bolje razumijeli Allahov govor i propise, preporučujemo da se nauči arapski jezik. Svaki prijevod je sam po sebi manjkav zbog nemogućnosti dosljednog i potpunog prijevoda, a pogotovo kad je u pitanju Allahov govor.

Slijedimo sunnet (djela) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i izučavajmo hadise. Donosimo što češće salavate na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Također, potrudimo se i upoznajmo kratku terminologija hadisa i najpoznatije hadiske zbirke. Neki od najčešćih i najrasprostranjenijih hadiskih termina su: *sened* (lanac prenosilaca), *ravija* (prenosilac hadisa), *rivajet* (predaja, verzija hadisa), *daif* (hadis sa slabim, nepouzdanim lancem prenosilaca), *hasen* (hadis sa dobrim, pouzdanim lancem prenosilaca), *sahih* (hadis sa vjerodostojnim lancem prenosilaca). Najpoznatije sahih zbirke hadisa su Buharijeva i Muslimova, a kada kažemo da je neki hadis *muttefekun alejhi* to znači da ga prenose i Buhari i Muslim.

Da bismo bolje razumijeli i lakše praktikovali sunnet, treba što bolje upoznati Poslanika, salallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rođen je 570. godine, a prema nekim izvorima 571. godine po gregorijanskom kalendaru. Njegovo ime je Muhammed, sin Abdullaha koji je sin Abdulmutaliba, sina Hašimovog. Hašim je Kurešija, a Kurešije

su arapi koji su potomci Ismaila, sina Ibrahimovog, neka je na njega mir i spas. Allahov Poslanik je živio šezdeset i tri godine, prije poslanstva četrdeset godina, a kao Vjerovjesnik i Poslanik dvadeset i tri godine.

ISLAMSKE NAUKE

Sve islamske nauke su nastale iz pomenutih izvora, Kur'ana i hadisa (sunneta), s ciljem olakšavanja razumijevanja i praktikovanja vjere. Islamske nauke su: akida (islamsko vjerovanje), fikh (islamsko pravo), hadis (govor Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem), edeb (pravila lijepog ponašanja), sira (biografija Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem), tefsir (tumačenje Kur'ana). Mišljenja u vezi sa tesavvufom (islamski misticizam; sufizam) se razilaze. Neki učenjaci su rekli da je tesavvuf islamska nauka, a drugi da je novotarska disciplina jer nema jasno i čvrsto uporište.

Onaj ko krene putem traženja islamskog znanja ili nauke mora da bude iskren u svojoj namjeri, da ne uči radi položaja, ugleda i slično jer znanje samo po sebi nije cilj, niti je svrha znanja hvalisnje. Svrha znanja jeste rad po njemu tražeći zadovoljstvo Allaha, dželle šanuhu i ni zbog čega drugoga.

Većini muslimana je poznato da je prva kur'anska objava ajet iz sure Al-Alaq, u kojem se poziva na učenje, na stjecanje znanja i to riječju *ikre* što znači *čitaj*. Smisao čitanja jeste učiti, dok smisao učenja jeste sakupljati znanje a smisao sakupljanja znanja jeste rad po njemu. Imam Buhari zabilježio je u svojem *Sahihu* da znanje dolazi prije riječi i djela.

Znanje je osnova svega, zato nas kur'an uči da tražimo od Uzvišenog Allaha da nam poveća ili proširi znanje *Rabbi zidni ilma,* što u prijevodu glasi: "Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi" (Ta-Ha, 114).

Znanje žene u islamu jednako se cijeni i poštuje kao i znanje muškarca. Dokaz za ovu tvrdnju jeste da je među ashabima, Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, među najučenijima bila upravo žena ashabijka Aiša, radijallahu anha.

Početna knjiga iz oblasti akide jeste *Tri osnovna načela* šejha Muhammeda ibn Abulvehaba, dok je početna knjiga iz hadisa *Četrdeset Nevevijevih hadisa* Imama Nevevija.

ZAVRŠNA RIJEČ

Ebu Amr ili Ebu Amra, Sufjan b. Abdullah, radijallahu anuhu kazuje: "Rekao sam: ‹Allahov Poslaniče, reci mi nešto o islamu, o čemu nikoga poslije tebe neću morati pitati.′ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‹Reci: ‹Vjerujem u Allaha′, a zatim ustraj na tome′ " (Muslim, 38). Ustrajnost znači ići Pravim putem ne skrećući ni lijevo, ni desno, niti unazad. Ponekad su na putu prepreke i možemo posrnuti, ali ustanemo i idemo dalje. Uzrok ustrajnosti i stabilnosti vjere jeste istinska spoznaja Allaha, dželle šanuhu, i zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Reci: ‹Vjerujem u Allaha′, a zatim ustraj na tome.*

Ukoliko smo čvrsto povjerovali u Allaha, dželle šanuhu, i ispoljavamo tevhid (monoteizam), onda znajmo da djelom koje činimo u ime Allaha, dželle šanuhu, ne tražimo zahvalnost od ljudi i šta god činili dovoljno je da Allah zna. Onaj ko obožava Allaha, dželle šanuhu, dovoljno mu je da Allah zna za njega, jer Allah zna za naša tajna i javna djela, dobra i loša.

Iskrenost je uvjet da bi Allah, dželle šanuhu, primio djela i da su učinjena u skladu sunneta Allahovog Poslanika, sallalahu alejhi ve sellem. "Iskrenost znači očistiti svoju namjeru od svih loših elemenata s ciljem približavanja Allahu i da je svaka naša namjera ibadet i poslušnost Allahu. To je neprekidno razmišljanje o Stvoritelju da se zaboravi stvorenje." (Ferid: 2005, 7).

Doista, Allah dželle šanuhu, poznaje naša srca i naša djela, odnosno naše namjere. Vjernik treba da vodi računa o svojoj namjeri. Naša vrijednost ne ogleda se u imenu, porijeklu, tituli, položaju i sličnom, već se ogleda u bogobojaznosti, a bogobojaznost je čovječnost bez pogrešnih primjesa (ličnih interesa, želja, prohtjeva) i ogleda se kroz pokornost Stvoritelju. Nikog ne zanima vaše ime i porijeklo, već kako ste doprinijeli čovječanstvu. "Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji" (Al-Hudžurat, 13).

Svaki musliman treba činiti mnogo istigfara Allahu, dželle šanuhu, i tražiti oprost za svoje grijehe. Svaki čovjek je grešnik, a najbolji su oni koji se kaju.

~~~

Hvala Allahu, čijom se milošću i dobrotom završavaju dobra djela.

~~~

LITERATURA

1. Bin Abdulvehab, Muhammed (2008). Tri osnovna načela. Povjereništo za publikacije i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja
2. Bin Džibrin, Abdullah b. Abdurahman (2008). Kelime i šehadet. Sarajevo: Udruženje Pravi put muslimana u BiH
3. Ed-Debbas, Meša'il Rašid (2019). Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja. Rožaje: Poziv Istine
4. El-Gamidi, Abdullah b. Ahmed Ali Allaf (2001). Iz kabura u džennet ili džehennem. Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH i Kulturni centar Kralj Fahd
5. En-Nevevi, Jahja b. Šeref (2017). Vrtovi Pobožnjaka. Zbirka hadisa. Sarajevo: Udruženje Orijent
6. Ferid, Ahmed (2005). Čišćenje duše prema prvim izvorima. Sarajevo: Libris
7. Grupa autora (2017). Ilmihal. Islamski priručnik. Novi Pazar: Put Sredine
8. Grupa autora (2001). Islamsko znanje. Visoki saudijski komitet za pomoć BiH
9. Hrvačić, Dževad (2009). Hadis za 3. razred medrese. Sarajevo: El-Kalem

10. Ibn Kesir (2002). Tefsir Ibn Kesir. Skratio Muhammed Nesib er-Rifa'i. Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH

11. Jusri, Muhammed (2018). Sažeti prikaz islamskog vjerovanja. Smjernice, postulati i pravila. Zenica: Udruženje Etika

12. Korkut, Besim (___). Prijevod Kur'ana na bosanski jezik. Mjesto izdavanja: Izdavač

13. Pezić, Elvedin (2018). Namaz radost oka moga. Sarajevo: Pezić Elvedin